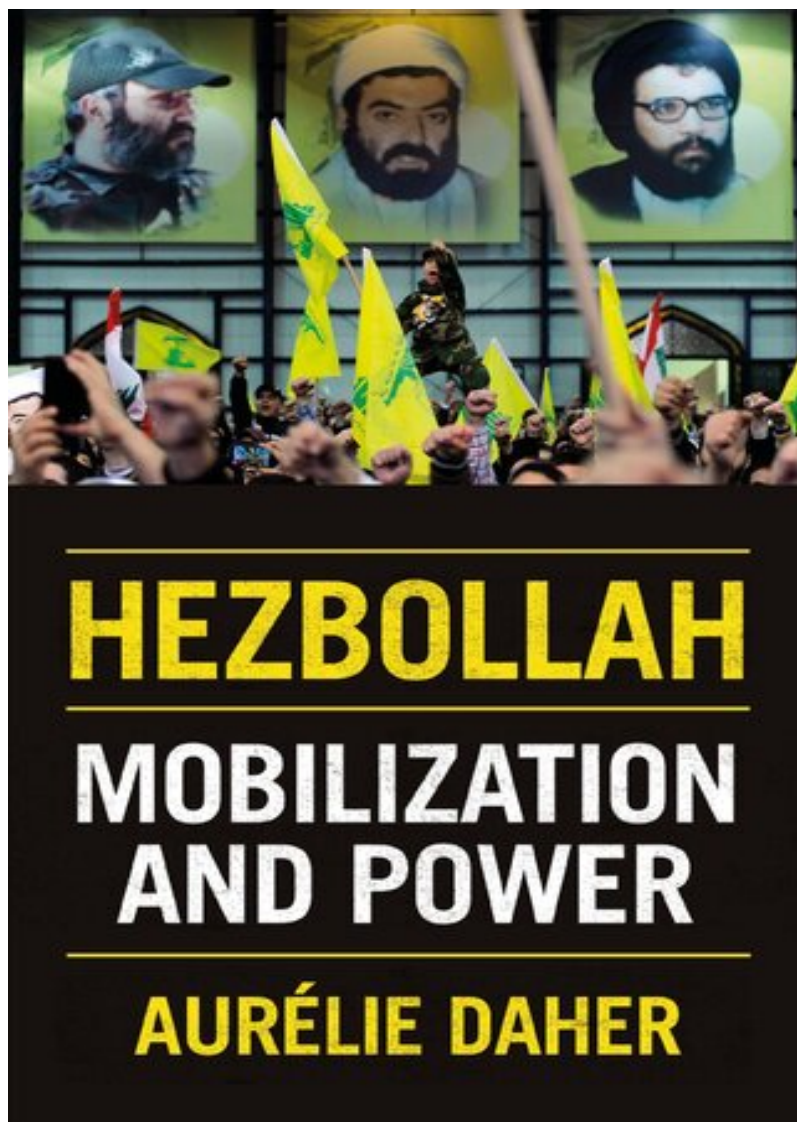

Hezbollah: Mobilization and Power Aurelie Daher pdf download

<https://ebookmass.com/product/hezbollah-mobilization-and-power-aurelie-daher/>

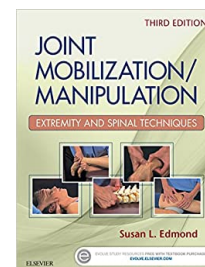

Explore and download more ebooks at ebookmass.com

We have selected some products that you may be interested in
Click the link to download now or visit ebookmass.com
for more options!.

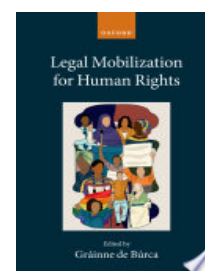
Joint Mobilization/Manipulation u2013 E-Book: Extremity and Spinal Techniques

<https://ebookmass.com/product/joint-mobilization-manipulation-e-book-extremity-and-spinal-techniques/>

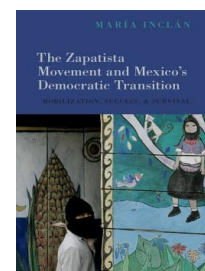
Legal Mobilization for Human Rights Gráinne De Búrca

<https://ebookmass.com/product/legal-mobilization-for-human-rights-grainne-de-burca/>

The Zapatista Movement and Mexico's Democratic Transition: Mobilization, Success, and Survival Maria Inclan

<https://ebookmass.com/product/the-zapatista-movement-and-mexicos-democratic-transition-mobilization-success-and-survival-maria-inclan/>

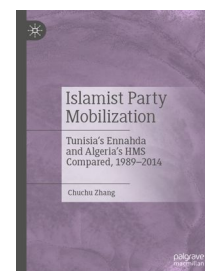
Private Politics and Peasant Mobilization: Mining in Peru 1st Edition Maria-Therese Gustafsson (Auth.)

<https://ebookmass.com/product/private-politics-and-peasant-mobilization-mining-in-peru-1st-edition-maria-therese-gustafsson-auth/>

Islamist Party Mobilization: Tunisia's Ennahda and Algeria's HMS Compared, 1989–2014 1st ed. Edition Chuchu Zhang

<https://ebookmass.com/product/islamist-party-mobilization-tunisias-ennahda-and-algerias-hms-compared-1989-2014-1st-ed-edition-chuchu-zhang/>

The Politics of Domestic Resource Mobilization for Social Development 1st ed. Edition Katja Hujo

<https://ebookmass.com/product/the-politics-of-domestic-resource-mobilization-for-social-development-1st-ed-edition-katja-hujo/>

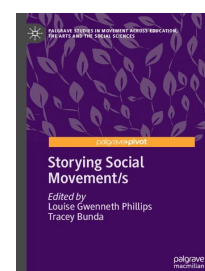
Transitioning to Microsoft Power Platform: An Excel User Guide to Building Integrated Cloud Applications in Power BI, Power Apps, and Power Automate 1st Edition David Ding

<https://ebookmass.com/product/transitioning-to-microsoft-power-platform-an-excel-user-guide-to-building-integrated-cloud-applications-in-power-bi-power-apps-and-power-automate-1st-edition-david-ding/>

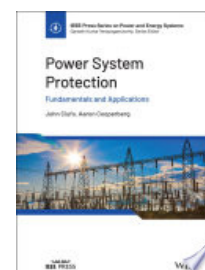
Storying Social Movement/s: Remaking Meaning in the Mobilization of Identity 1st Edition Louise Gwenneth Phillips

<https://ebookmass.com/product/storying-social-movement-s-remaking-meaning-in-the-mobilization-of-identity-1st-edition-louise-gwenneth-phillips/>

Power System Protection: Fundamentals and Applications (IEEE Press Series on Power and Energy Systems) 1st Edition Ciufu

<https://ebookmass.com/product/power-system-protection-fundamentals-and-applications-ieee-press-series-on-power-and-energy-systems-1st-edition-ciufu/>

HEZBOLLAH

MOBILIZATION AND POWER

AURÉLIE DAHER

HEZBOLLAH

AURÉLIE DAHER

Hezbollah

Mobilisation and Power

Translated from the French by
H. W. Randolph

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

Oxford University Press is a department of the University of Oxford. It furthers the University's objective of excellence in research, scholarship, and education by publishing worldwide. Oxford is a registered trade mark of Oxford University Press in the UK and in certain other countries.

Published in the United States of America by Oxford University Press 198 Madison Avenue, New York, NY 10016, United States of America

© Aurélie Daher, 2019
Translation by H.W. Randolph ©

First published in the United Kingdom in 2019 by
C. Hurst & Co. (Publishers) Ltd

All rights reserved. No part of Publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission in writing of Oxford University Press, or as expressly permitted by law, by license, or under terms agreed with the appropriate reproduction rights organization. Inquiries concerning reproduction outside the scope of the above should be sent to the Rights Department, Oxford University Press, at the address above.

You must not circulate this work in any other form
and you must impose this same condition on any acquirer

A copy of this book's Cataloging-in-Publication Data
is on file with the Library of Congress.

ISBN 978-0-1904-9589-3

To my parents, my sister and my husband—this book is theirs first and foremost.

CONTENTS

<i>Boxes, Tables and Figures</i>	xi
<i>Maps</i>	xii
Introduction	1

PART I WHAT IS HEZBOLLAH?

1. On the Origins of Hezbollah: A Social and Political History of Proto-Hezbollah Militancies	17
<i>Shiite and Lebanese</i>	18
<i>The Shiite politico-religious scene 1960–1970</i>	23
<i>A disruptive outsider: the Shiite opposition to Mūsā al-Sadr</i>	26
<i>A year of three major events: 1978</i>	29
2. Hezbollah, Carrying on the Islamic Resistance in Lebanon: Crystallization of a New Militant Structure	39
<i>The 1982 invasion: Linking of resistance elements and networks</i>	39
<i>The creation of Hezbollah</i>	50
<i>The special case of South Lebanon: The resistance of Rāghib Harb</i>	56
3. Trajectory of an Islam of Resistance: From Founding to Liberation	61
<i>The realities of Israeli occupation</i>	61
<i>The first years: IRL amateurish but activated, Hezbollah hesitant</i>	64
<i>The years of uncertainty</i>	79
<i>The end of the 1980s in Iran and Lebanon</i>	74
<i>On to liberation</i>	84
<i>Victory: May 2000</i>	89
4. Hezbollah, a Social Entrepreneur? Social Action and Mobilization, or Building the ‘Resistance Society’	95
<i>Sustaining the Resistance</i>	96
<i>Rendering help to the poor</i>	107
<i>Educating and guiding the next generations</i>	110
<i>Communicating with the community and beyond</i>	114
<i>Hezbollah, a Shiite welfare state?</i>	119

CONTENTS

5. Hezbollah's Internal Organization: Structure, Membership, Internal Operations	127
<i>Organizational set up</i>	127
<i>The central apparatus</i>	128
<i>Joining Hezbollah</i>	138
<i>Organizational effectiveness and sustained mobilization</i>	144
6. The Hassan Nasrallah Phenomenon: Leadership and Mobilization	151
<i>An attempt at a biography</i>	152
<i>From party leader to national hero</i>	158
<i>Charismatic leadership and mobilization</i>	170

PART II

MOBILIZATION AND POWER OR HOW TO SURVIVE IN A PERILOUS ENVIRONMENT (2000–2015)

7. "New Middle East", "Cedar Revolution": Imperilled Gains (2000–2006)	175
<i>What next for a Resistance that has liberated its national territory?</i>	175
<i>An evolving domestic scene</i>	177
<i>"September 11", "The new Middle East", and "The Cedar Revolution"</i>	180
<i>The anti-Syrian coalition takes power</i>	188
8. The Thirty-Three-Day War: the Resistance Put to the Test (12 July–14 August 2006)	201
<i>A conflict of thirty-three days and nights</i>	201
<i>To show or not to show solidarity</i>	213
<i>The toll exacted by the war</i>	215
9. Escalation, Collapse, and Status Quo (August 2006–January 2011)	219
<i>The end of hostilities with Israel ... but war goes on</i>	219
<i>Showdown with the government and March 14</i>	224
<i>The Hezbollah "coup d'état" and the "invasion" of Beirut</i>	239
<i>Hard knocks for March 14</i>	244
<i>A general election "with existential stakes" or "little will change"?</i>	248
<i>Jumblatt's NTH reversal: fall of the Hariri Government</i>	250
10. The Special Tribunal for Lebanon and the Syrian Conflict: Hezbollah Takes the Reins	253
<i>Toward an indictment of the Syrian regime</i>	253
<i>The inquiry and Lebanese political life</i>	258
<i>Dealing with the Syrian threat</i>	265
<i>The European Union against "Hezbollah's Military Wing"</i>	281
11. Hezbollah in the Eyes of Its Public: Meaning-Making and Mobilization	287
<i>Earning its first pre-Liberation stripes</i>	287

Visit <https://ebookmass.com> today to explore

a vast collection of ebooks across various genres, available in popular formats like PDF, EPUB, and MOBI, fully compatible with all devices. Enjoy a seamless reading experience and effortlessly download high-quality materials in just a few simple steps. Plus, don't miss out on exciting offers that let you access a wealth of knowledge at the best prices!

CONTENTS

<i>On the effects of Liberation</i>	290
<i>Hezbollah's followers and the "Cedar Revolution"</i>	293
<i>The Thirty-Three-Day war: Consecration</i>	297
<i>A symbiotic, strengthened pact</i>	303
<i>A "victory secured by God"</i>	303
<i>The 2008 clashes as seen from both sides</i>	310
<i>Some effects of Israeli threats and blockades</i>	318
<i>The WikiLeaks revelations</i>	319
<i>The STL and terrorism</i>	321
<i>The Jihadist threat and recommunitarization</i>	325
Conclusion	329
Notes	339
Bibliography	401
Index	413

BOXES, TABLES AND FIGURES

BOXES

Number of projects completed by Jihād al-Binā' (1988–2008)	105
Al-‘Ahd trophies won since 2008	113
Al-Nūr and al-‘Ahd/al-Intiqād	115
Israeli army radio messages, summer 2006	207
Report prepared by the UNDP on the Thirty-Three-Day War in Lebanon	217
Excerpts from Walid Jumblatt’s speeches on Hezbollah’s “colonization programme” for Lebanon’s non-Shiite regions	236
Lebanon at war: Lebanese perceptions of the government’s performance	299
Lebanon at war: Lebanese perceptions of the United States	301
Lebanon at war: Lebanese views of Israel and the IRL	302
Commentary in the opposition ranks on the events of May 2008	315
The Lebanese and the Islamic Resistance (February 2010)	321
The Lebanese and the STL (August 2010)	322
Comments by Shiites on “the military arm of Hezbollah” being placed on the European Union’s list of terrorist organizations	324

TABLES

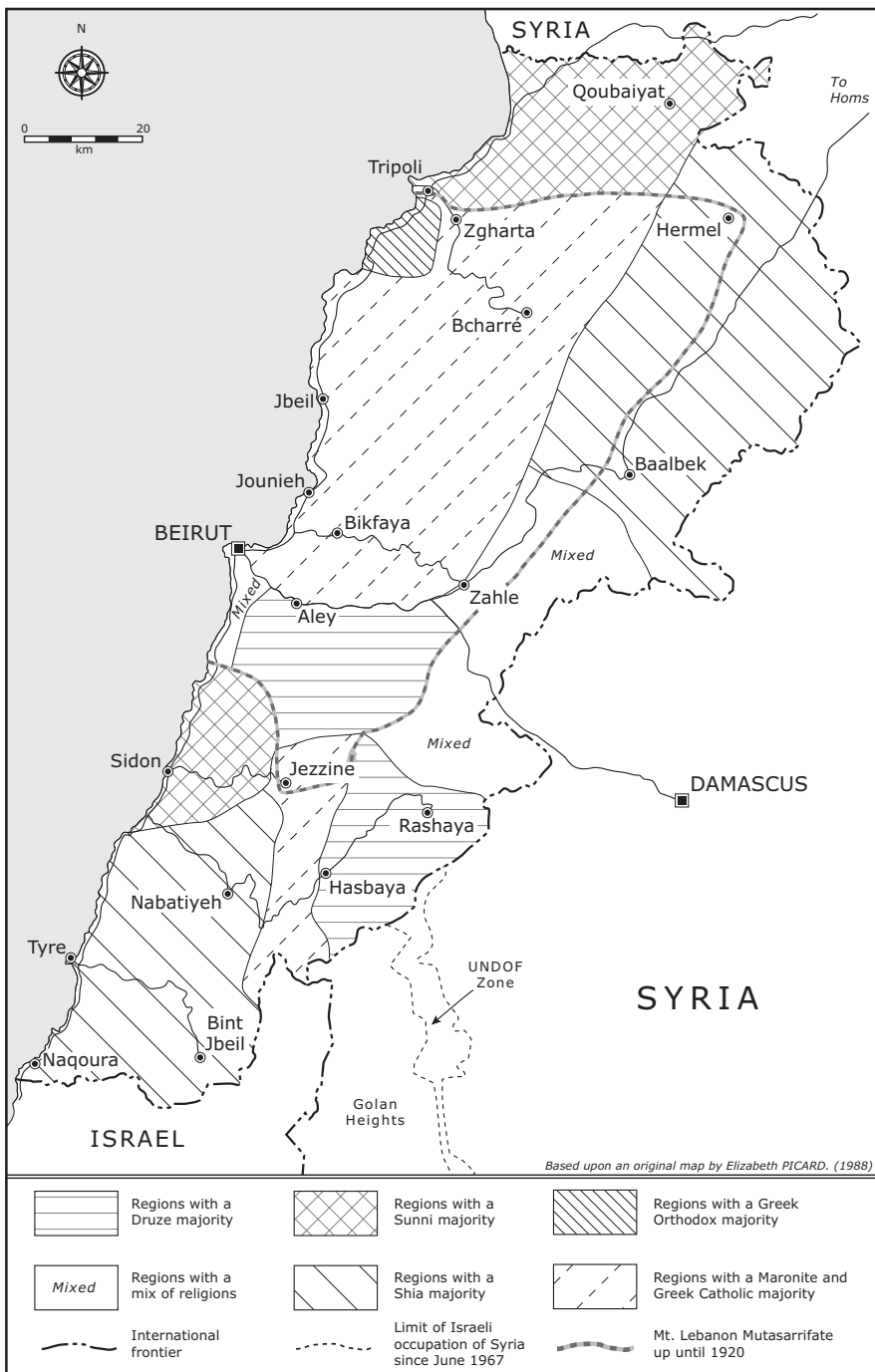
1. Sectarian Composition of the Lebanese Population (1922, 1932, and 1984)	4
2. Principal celebrations observed by Hezbollah	118

FIGURES

1. Hezbollah’s Initial Flag and the Pasdaran’s Flag	53
2. Number of Missions Carried out by IHC’s Civil Defense (1984–2003)	103
3. Vertical Structures of the LCP, AMAL and Hezbollah	129
4. Hezbollah’s Central Apparatus	137
5. Growth of the Lebanese Gross National Debt (1993–2010)	179

Lebanon Relief

Geographic repartition of sectarian communities in Lebanon

INTRODUCTION

The assassination of Wissam al-Hassan, the head of Lebanon's police intelligence services, in October 2012, once again presented an occasion for the Country of Cedars to externalize its internal contradictions and persistently deadlocked political life. The reactions that the drama aroused were too acute to mask a socio-political tension that was blatantly tempted to express itself through violence. To contain the risk of systemic collapse, local actors had only relatively limited room for manoeuvre. Hezbollah, the premier Shiite group and the country's leading political party, appears to have been at the heart of the security equation. Viewed by some as the number one threat to civil peace, and by others as its sole guarantor, it was nonetheless unanimously recognized as the key player in Lebanon's stability. Its sometimes organic regional alliances with an Iranian regime hard hit by sanctions from the international community and a Syrian leadership fighting relentlessly for survival warranted the increasingly numerous and pessimistic questions as to the party's ability to stay secure and sustain itself in its own country. Depending on political preferences, the ensuing conclusions concerning Lebanon's prospects promised either salutary deliverance or unbridled chaos.

A look at Hezbollah's history, however, reminds us that this is not the first time that its decline—if not disappearance—had been prophesied. Its participation in the first post-war parliamentary elections in 1992; the liberation of South Lebanon in 2000; the American war against Iraq in 2003; the vote on Resolution 1559 by the Security Council of the United Nations in the autumn of 2004; the Cedar Revolution and Syria's withdrawal in 2005; the Israeli offensive in the summer of 2006; the clashes of May 2008; the indictment brought by the Special Tribunal for Lebanon; and the bloody events tearing at neighbouring Syria since 2011 all offered occasions for many observers to predict a significant weakening of Hezbollah, if not its outright dissolution. Yet it is clear that this succession of adverse contexts and events has not diminished the organization's strength, and was even accompanied by an increase in popularity with its public. It is true that eight years after its last military face-off with Israel and six years after the armed confrontation with March 14, Hezbollah found itself in uncharted waters. The Syrian regime, which has been instrumental in the emergence and maintenance of Hezbollah's regional power, particularly in facilitating its supply of weapons over the years, and in the party's

HEZBOLLAH

dominance on the domestic political scene by helping, to some extent and for a certain period of time, to keep its local competitors in check, was in danger of disappearing. The different groups and actors that were likely candidates to succeed it shared a common animosity towards the party, seen as complicit in the crimes committed by the Syrian authorities against their people. Prospects for close cooperation between the future masters in Damascus and Hezbollah's leadership looked uncertain. A return to power of the anti-Assad March 14 coalition that Hezbollah and its political allies seemed to have permanently neutralized in January 2011, and also the annihilation of Lebanese armed resistance against Israel, could be envisaged. Were such a reversal to take place on the political chessboard, the distinctive features of Lebanese politics, the traditional rules of the game, and the profound changes it has undergone during the past fifteen years nevertheless indicate that a change in power relations will not come easily. The spirits that drive the day-to-day political rivalry of the pro- and anti-Syrian groups and actors in Lebanon cannot be altered by the mere flux of current events and of regional and international support. The stakes transcend the simple alternation of power, and instead involve the very structure of the country's socio-political life and identity.

This book aims to provide some answers to these questions about the future of Hezbollah—and, by extension, of Lebanon. The approach chosen here is a study that is both empirical and analytical, and has as its point of entry the mobilization of the party in the country where it originated. Were it to lose certain of its regional assets, Hezbollah must be able to retain sufficient local support in order to preserve its position and strength. More than weaponry, it is the leverage provided by popular mobilization in its home country that will ensure its continued existence. The central issue that frames this book hence is discovering the nature of the relationship between Hezbollah and its public, and identifying both the structural and contextual elements that drive it. This interrogatory cannot find answers by limiting itself to a mere reflection on contextual considerations; it requires a retrospective that is both historical and sociological. In other words, the aim here is not to examine mobilization at a particular time, but to trace the trajectory of the support that an organization derives from a part of society. This is done by identifying that trajectory's stages and the factors in each that explain the ever-tighter bonds between mobilizer and the mobilized.

Hezbollah's mobilization and Lebanese politics

At the conclusion of the First World War, the freshly defeated Ottoman Empire was dismembered by the victors. In the autumn of 1918, French and British troops marched into the Levant, ending 400 years of Ottoman rule. The territory of what was soon to become Lebanon fell under French influence. A few months later the Versailles Conference opened, to debate, among other issues, the fate of the fallen

INTRODUCTION

empire's Arab provinces. A tug of war ensued between the Emir Faisal, son of Emir Hussein ibn Ali, the Sharif of Mecca, allied with the French and British during the war, and the French government: the former hoped to establish an expanded Syria under his authority while the latter wanted to appropriate the Syrian coast. A considerable number of indigenous representatives succeeded one another to press for the Arab option defended by Faisal. But three delegations from Mount Lebanon, most notably the one presided over by the Maronite Patriarch Monsignor Hoayek, in November 1919 succeeded in persuading the French prime minister, Georges Clemenceau, to commit to the creation of a Lebanese state.

Greater Lebanon was born on 1 September 1920. The initial plan was to confine it to Mount Lebanon, the intent being to endow it with as homogeneous a population as possible, in this case Maronite. However, economic considerations quickly pointed up the non-viability of a state comprising a few square kilometres of mountainous terrain, poorly suited for agriculture, deprived of all access to the coastal ports and far from the great Syrian and Palestinian trading cities. Future Lebanon's borders were therefore expanded to encompass Mount Lebanon, Mount 'Āmil, which extends them to the south, the coastal strip flanking them, the Bekaa Valley in the north-east, and the rises on the western flanks of the Anti-Lebanon Mountains and Mount Hermon.

This expansion of the borders had wide-ranging consequences for the country's sectarian make-up. Lebanese society consisted of seventeen different religious communities.¹ In the early 1930s Christians of all faiths slightly outnumbered their Muslim compatriots, comprising 51.2 per cent of the population. The Maronites were the leading Christian community (28.8 per cent of the population), followed by the Greek Orthodox (barely 10 per cent). Among the Muslim communities, the Sunnis predominated (22.4 per cent of the population), followed closely by the Shiites (19.6 per cent), and the Druze (6.8 per cent). Faced with this religious mosaic, the French mandatory authorities opted to make Lebanon a republic organized according to a special political system called "confessionalism", summed up as a division of powers between communities. Enshrined in today's Constitution, especially in Article 95, it was initially specified by the National Pact of 1943, a verbal agreement between representatives of the Maronites and the Sunnis, the two major communities at the time. Under it, the position of president of the Republic was reserved to the former, that of prime minister to the latter. The speaker of the parliament was to come from the Shia community. Seats in parliament were distributed by a ratio of six Christians for every five Muslims. The seats were then reallocated by community within each of these two major groupings, and by district.

Until the 1980s, the political history of Lebanon was summed up by two (redundant) struggles. The first pitted the Maronites, much favoured by the sectarian distribution of political resources, against the Sunnis, who, supported by the Druze, some Shiites and Christians, were increasingly insistent on sharing these resources more

HEZBOLLAH

equitably. A second embroiled the Maronite leaders in a fierce intra-sectarian race for the community's top leadership position.

The challenge brought by the Muslim groups was energized all the more by demographic changes that by all indications were trending to their advantage.² Fifteen years of fratricidal war (1975–90) led to a redistribution of power in favour of the country's Muslim communities, particularly the Sunnis. If the Taef Agreement, ratified by Parliament in August 1990, sealed the end of the civil war, it also recast the political system. Parliamentary seats were thenceforth equally distributed between Christians and Muslims, and executive power devolved mainly to the Council of Ministers. The prime minister, constitutionally required to be a Sunni, is now the country's de facto main political leader.

Table 1: Sectarian composition of the Lebanese population (1922, 1932, and 1984)

	<i>Official census 1922</i>		<i>Official census 1932</i>		<i>Private estimate 1984</i>	
	<i>Count</i>	<i>%</i>	<i>Count</i>	<i>%</i>	<i>Count</i>	<i>%</i>
Maronites	199 182	32.7%	226 378	28.8%	900 000	25.2%
Greek Orthodox	18 409	13.3%	76 522	9.7%	250 000	7.0%
Greek Catholics	42 426	7.0	46 000	5.9%	150 000	4.2%
Other	12 651	2.1%	53 463	6.8%	225 000	6.3%
Christian Total	335 668	55.1%	402 363	51.2%	1 525 000	7.0%
Sunnis	124 786	20.5%	175 925	22.4%	750 000	21.0%
Shiites	104 947	17.2%	154 208	19.6	1 100 000	30.7%
Druzes	43 633	7.2%	53 047	6.8%	200 000	5.6%
Muslim Total	273 366	44.9%	383 180	48.8%	2 050 000	57.3%
Grand Total	609 034	100%	785 543	100%	3 575 000	100%

Source: Michael Johnson, *Class and Client in Beirut*, New Jersey, Ithaca Press, 1986, p. 226.

But the demographic changes that Lebanon's population has been undergoing since then, which favour the Shiite community, for a long time ranked third among the denominations in terms of political power and precedence, put into question the power-sharing system entrenched under the Taef Agreement, a system that has become increasingly less representative of the society's confessional composition. The distribution of seats in parliament grants thirty-four seats to the Maronites, twenty-seven to the Sunnis, and twenty-seven to the Shiites. In percentage terms, this means that 26.5 per cent of parliamentary representation accrues to the first and 21 per cent each to the second and third. Yet some private studies estimate that Shiites make up a minimum of 40 per cent of the Lebanese population.³ In a country whose political system gives priority to the majority community at the expense of the majority opinion, the numerical growth of the Shiites cannot continue without eventually causing

Visit <https://ebookmass.com> today to explore

a vast collection of ebooks across various genres, available in popular formats like PDF, EPUB, and MOBI, fully compatible with all devices. Enjoy a seamless reading experience and effortlessly download high-quality materials in just a few simple steps. Plus, don't miss out on exciting offers that let you access a wealth of knowledge at the best prices!

Exploring the Variety of Random Documents with Different Content

JÓKAI MÓR

K. MARECKI & CO. GÖTTSCHEW

JÓKAI MÓR

K. RECHT & GOLDSCHMIDT

**The Project Gutenberg eBook of A kis királyok
(1. rész)**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: A kis királyok (1. rész)

Author: Mór Jókai

Release date: May 29, 2018 [eBook #57233]

Language: Hungarian

Credits: Produced by Albert László from page images generously made
available by the Google Books Library Project

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK A KIS KIRÁLYOK
(1. RÉSZ) ***

Megjegyzések:

A tartalomjegyzék a [304.](#) oldalon található.

Az eredeti képek elérhetők innen: <http://books.google.com/books?id=AupkAAAAMAAJ>.

Facebook oldalunk: <http://www.facebook.com/PGHungarianTeam>.

JÓKAI MÓR ÖSSZES MŰVEI

NEMZETI KIADÁS

**LXXIV. KÖTET
A KIS KIRÁLYOK. I.**

BUDAPEST

RÉVAI TESTVÉREK KIADÁSA

1897

A KIS KIRÁLYOK

REGÉNY

IRTA

JÓKAI MÓR

I. RÉSZ

BUDAPEST

RÉVAI TESTVÉREK TULAJDONA

1897

A PONTALIGETI PARK SZIGETE.

A pontaligeti park híres, nevezetesen a kertészet kedvelői előtt. Terjedelme hatszáz hold, s évenkénti gondozása belekerül harminczezer forintba. Ha a sok mihaszna fák helyett répát, kukoriczát termeszténének rajta, ugyanannyit kellene neki jövedelmezni. Akkor lett alapítva, a mikor az ákáczt meg a platánt Európában nagy pénzen fizették, s az amerikai dióhoz meg épen csak úgy juthatott valaki, ha lopott belőle. A kertész-szenvedély ezt megengedi.

Ponthai Adalbert gróf épen ilyen szenvedélyes kertész. A mellett azonban kitűnő jó gazda is és erős acquisitor. Az utóbbi minőségében (mint mondják) nem is igen válogatós a jogcímekben. Télen át Bécsben lakik, a hol grata persona. Érdemrendje is van, és belső titkos tanácsosnak hívják. Viselhetne nagy hivatalt is; de arra nincs szüksége. Országgyűlések alatt hatalmas védelmezője a kormány propositióinak a felső táblánál.

Nyáron azonban szünetel minden ambitio; akkor a gróf csak szenvedélyes kertész.

Ha aztán egy olyan boldogtalan vendéget hoz a kastélyába a végzet, a ki még nem látta a pontaligeti park dicsóségeit, azt a szives házigazda menthetetlen rabságba ejti, magához lánczolja, reggeltől délig, déltől estig hurczolja keresztül-kasul a nagyszerű park tekervény utain s megtömi botanikai ismeretekkel, a mennyi csak beléje fér.

Épen ehhez való vendége akadt a mostaniban a grófnak, ő nagysága, Hruszkay Xaver Ferencz királyi tanácsos urban, a ki meg gyökerestül gyűlöli a fát. Minthogy Bécsben, épen az ablakai előtt

van a bástyán egy óriási vén akácza, a mi az által, hogy nyáron cancellariáját elsötétíti, tavasszal a virágillatával a nagyságos asszonynak migrainet okoz, ősszel szemetel, télen meg az egész veréb-synodusnak gyüldéül szolgál, annyira maga ellen gerjeszté a királyi tanácsos úr ellenszenvét, hogy az már nem egyszer ejté ki a cselédei előtt azt a biztató szót, hogy ha valaki ennek az átkozott fának a gyökerét megfurná, abba kényesőt töltene, hogy az a fa elszáradna, hát ő annak a valakinek, ha a tette kitudódnék, a büntetése elengedéseért kész volna közbejárni. Még eddig sikertelenül.

A két nevezetes úr ebéd végeztével a park utait járja.

Ponthay Adalbert gróf a szokottnál magasabb termet, a mihez azonban nem járulnak kedvező arányok; vállai szűkek, ellenben az alteste potrohos; dereka hosszabb, s lábszárai kurtábbak, mint a minőt a szobrászok követelnek a mintájuktól, a karjai is rövidek. A fejét hátravetve hordja és az is kisebb, mint a mekkora ily colossalis alakot megilletne; arcza általánosan görögdinnye pirossággal bir, simára borotválva, egy kis feketére viaszolt bajuszpár kivételével. Az arczvonásoknál is feltűnő az aránytalanság, a míg az álla erősen előre domborodik, megtoldva hatalmas tokával, addig a homloka nagyon elkeskenyül, a mit különben elősegít a két szemöldök magasra felhuzódása, mely miatt az apró szempár örökösen fitymáló hunyorítással néz le a többi halandókra. Az orrnak ennél fogva igen hosszú tért kell betölteni hosszában, a száj ugyanazt teszi keresztben, s ha nem beszél, úgy összeszorul, hogy az ajkából semmi sem látszik. A kopasz feje búbján feltűnést kelt egy jókora diónagyságú kinövés, a mi egyébiránt a Ponthay úri családnak általános ismertető jege. Ez a hiteles bibircsó ott van minden családtagnak az arczán, az egyiknek a homloka közepén, a másiknak az állán, a harmadiknak az orra hegyén, a hölgyeknél, szemérmes lencse-alakban, a szájszegletekben, arczgödröcskében. Ez a Ponthay stigma. Talán épen azért jár Adalbert gróf mindig fedetlen fővel, még a szabadban is, (moglehet azonban, hogy csak diæteticai okokból szoktatta magát hozzá).

S ebből a vendégre nézve az a baj származik, hogy ő is kénytelen a kezében tartani a kasztor-kalapját, azt állítva, hogy izzad a feje, pedig otthon még aludni is sipkában szokott. De hát az nem illenék, hogy a mikor a belső titkos tanácsos fedetlen fővel jár, akkor mellette a (csak) királyi tanácsos feltett kalappal ödöngjön.

Hruszkay Xaver Ferencz úr pedig épen nem termett arra, hogy hatszáz holdas parkok útjait méregesse végig. Salonok parquetteihez szokott, vézna, töredékeny alak, olyan hajlékony, hogy hátra felé is tud bókolni, s a legközönségesebb mozdulata sem áll azon alul, a minővel egy ügyes seladon az elejtett legyezőt átnyújtja, a nélkül, hogy a dámájának a sleppjét letaposná. Arczát az örök nyájasság stereotyp mosolya édesre kandirozta. Minden szőr le van borotválva róla, kivéve a fülek mellett két félholdat, a mik egymásnak tökéletesen megfelelnék.

Az excellentiás úr kertészkedvelő gúnyát visel, sok zsebű darócz dókát, vastagtalpú bakancsot, a nagyságos ellenben everlaszting géhrokkot, szatingló pantallont s szűk fekete szarvasbőr czipőt. Nem ilyen expeditióhoz készült.

– Nézze nagyságod, ezt a sophora japonica pendulát. Még csak nyolcz éves.

– Azt gondoltam, szomorú füz.

– Ah! Mit? Szomorú füz? Hát ezt a gyönyörű felfutó növényt ismeri-e?

– No már ilyet láttam egyszer. Ez ugyebár paszuly?

– Ah! ha! Ez aristolochia siphon excelsissima. Van egy vadászkastélyom, a mi egészen ilyennel van befuttatva, majd azt is felkeressük.

– Még azt is?

– Regardez! Ezt a gyönyörű példányt ott a glaci közepén. Azokkal a fehér levelekkel.

- Az a fa beteg?
- Pas du tout! Az a természete, Acer negundo foliis variegatis.
- Szegény!

– A mit itt ezen a helyen tetszik látni, azt mind én magam ültettem, ez a része a parknak az én saját teremtményem. Látja azt a nagylevelű fát ott a tamariszkok közül kiemelkedni? Az egy Pawlownia imperialis, a minek a dugványát Polignac minisztertől kaptam, mikor Párisban követségi titkár voltam.

- Annak a leveleiből lesz a dohány, úgy-e?

Ez a kérdés egészen elvette a kedvét a főúrnak, hogy a közép nagyságú úrnak több kertészeti élvezettel szolgáljon. E helyett azt hitte, a festészeti és távlati összbélyomásokkal lehet a kedvtelését megnyerni. Elvezette egy szép egyenes fasorhoz, mely a parkot egyenes vonalban szeli keresztül, s melynek egyik nyílásán át felséges panorama tárul fel, kilátással erdős hegyekre s egy völgyben meglapult tornyos falucskára.

- Ugy-e, milyen gyönyörű kilátás? mondá az excellentiás úr.

- Hanem hát Tuhutum vármegye is szép vidék ám.

Erre a szóra felcsapta a házi sipkáját a fejére Adalbert gróf s a dókája két mellékszabéba dugta a két kezét.

A nagyságos úr pedig megállt és mosolygott.

- Átkozott egy provincia! mondá a gróf s boszusan rugdalt széjjel egy vakandtúrást, a mi a pázsitot elékteleníté.

Hruszkay úr, látva, hogy mennyire érdekli a házigazdát e feladat befejezése, maga is oda sietett, a szarvasbőr topánjaival segíteni a vakandtúrás planirozásában.

- De igen szép kilátás esik belőle a főispáni székre.

Adalbert gróf most nagyot akart mondani.

– Inkább a Fidzsi sziget kannibáljai között Kaczika, mint a tuhutumiaknál főispán.

– De kérem, az egy tősgyökeres magyar nép.

– Annyira az, hogy semmit sem változott azóta, hogy Tuhutum vezérrel bejött Ázsiából, csak hogy lótej helyett bort iszik, hanem azt azután érti. Azzal, hogy megkeresztelték, csak azt nyerte, hogy most a «Szelanya» helyett a Szűz-Máriát káromolja.

– De excellentiádnak éppen ott van a megyében a legszebb birtoka.

– Igen. Boldogult anyám után, a ki született Koromteleky volt. Ez éppen a legfőbb ok, a miért nem kívánja semmi porczikám azt a kitüntetést, hogy én menjek le Tuhutum vármegyébe királyi biztosnak. Hisz az szent, hogy minden tiszt lakomat, asztagomat felgyujtanák a nemes atyafiak.

Ennél a pontnál igen erős posztóba találta bele magát a királyi tanácsos úr a belső titkos tanácsos urral szemközt.

– Megbocsásson excellentiád, de kénytelennek érzem magamat, helyzetemnél fogva, azon alázatos megjegyzést kockáztatni, miszerint oly magas állású férfiaknak, mint excellentiád, a kiknek ősei soha sem tartózkodtak kardjukat kirántani és vérüket áldozni, a midőn a trónt megtámadva látták, nem lehet arra gondolniok, hogy vagyonukban csorbát szenvedhetnek, ha a trón és haza védelmére a veszéllyel szembeállnak. És bizonyára ez a veszély jelen van, és annak tűzhelye kiválóan Tuhutum vármegye, a maga lázító körleveleivel.

Ő excellentiájának nem tetszett ez a sarokba szorítás. Hogy az ősei is kirántották a kardjukat! Hát, hogy ő is rántson ki valamit, hirtelen kihúzta az oldalzsebéből a nagy görbe kertészkesét.

– No nézze, nagyságod! ezeket a szép fagus purpureákat. Tizenkét kertészt tartok, s a gazemberek közül egy sem veszi észre, hogy a fattyuhajtások mind elnyomják a nemesített törzset; magamnak kell lenyesegetnem.

És hozzá fogott nagy kertész-szenvedélylyel.

– Pedig saját magam nemesítettem valamennyit.

– No lássa, excellentiád, ha már a bükkfákat is így meg tudja nemesíteni, hát még a lelkes emberekbe mennyi nemes indulatokat ojtogathatna be, ha kertészkése alá venné.

– De ugy-e, hogy gyönyörű egy pagony ez itten? Hinné azt királyi tanácsos úr, hogy ez az egész új ültetvény nem több mint tizenkét éves? Még boldogult atyám idejében itt ezen a helyen egy falu állt.

– Ah! És hova lett ez a falu?

– Most ott van a hosszú allée végében, annak láttuk a tornyát. A templomot én építtettem.

– És a házakkal mi történt? Borsóra tették s úgy gördítették odább?

– Azokat bizony egyenkint kellett felvásárolnom.

– Az szép pénzbe kerülhetett.

– Meg egy kis furfangba, a mit úgy hívunk, hogy «paraszt diplomatia.»

– De hát a ki oly ügyesen tudta kezelni a paraszt diplomatiát, hogy egy egész falut rá tudott birni, hogy az ősi helyét elhagyja és tovább költözzék egy határral, ne értene-e a «nemesi diplomatiához» még jobban, hogy egy vármegyét is rá tudjon birni, hogy az ősi álláspontját elhagyva, a közjóra nézve üdvösebb alapokra helyezkedjék?

– Nagyságod nagyon is túlbecsüli az én tehetségeimet. Mit tehetek én? Én egy simplex bucolicus ember vagyok, a ki már rég letettem a magasabb ambíciókról. A praxisából is kijöttem az adminisztrációnak, a mióta Párisban voltam a nagykövetségnél, nem ismerem ki magamat az itthoni állapotokban.

Hruszkay úr ismerte már az ilyen beszédet. Így szólnak azok, a kik drágára tartják magukat. Vajjon mi lehet ő excellentiájának az ára?

Azon közben a gróf egyre sikamlósabb ösvényeken kezdte vezetni nagyságos vendégét, a mik érdekes bozótokon, süppedékes semlyékeken kanyarognak keresztül; a miken már nem látszik sem kavicsozás, sem kertész gereblye nyoma, ellenben az ember kalapján túl érő nagy dudvák konfidenskednek tüskés czirogatással a magas urak ruháiba csimpajkozva, bizonyosan valami exotikus dudvák, csunya kék, lilaszín szárú, gombosfejű vizi labodák, széles lapuk, a miknek a levele szakállat ereszt, összekeveredve szederinda, földitök gubanczaival. Az embernek a lépése alatt czuppog a sömlyék, s jobbra-balra ugrálnak a lábán keresztül a nagy vereshasú varangyok.

– Excellentissime! rebegi szabódva a királyi tanácsos úr; talán nem jó helyen járunk.

– Csak még egy pár lépésre instállom nagyságodat, még egy rendkívüli szép partiet kell produkálnom.

S nolle velle utána kellett gázolni a nyirkos ösvényen az excellentiás urnak a szarvasbőr topányokkal.

Pedig már olyan bozót következett, a hol két kézzel kellett az áttörőnek elhárítani az ágakat, hogy ki ne verjék a szemeit, s a mi bokrot megfogott, olyan illatos lett tőle a keze, mintha vadpoloskák ellen viselt volna irtó háborút; a parókás szömörcze bűzös cserjéje az. Nem is volt rá legkisebb kilátás sem, hogy innen valami kilátás legyen. Végre egy sűrű kőrisfa-geszt fogadta sötétjébe a kertészkedvelőket, a minek a fáiról csak úgy hullott a gallérjukba a spanyol légy. Egyszer aztán csak véget ért a süppedékes gyalogút.

– Regardez ça! mondá a gróf, egy árvafűz árnyékába helyezve el a vendégét.

A mit maguk előtt láttak, az egy csúnya, ronda tó volt, pocséta inkább, végtől-végig fődve a békalencse zöld szőnyegével, a miből kövér nagy kecske-békák dugták elő a fejüket, a hol a zöld szőnyeg megszakadt, ott a víz színe olyan barna volt, mint a földi gyanta. A tó partját, a mi lehetett kerületben valami háromszáz lépés, buzogányos nád verte fel, s annak a törmelék csereklyéje rohadt ott körös-körül, tenyészve a bűdösbenczét. A mi pedig legnevezetesebb volt a tájképnél, az volt egy sziget a pocséta közepén, s azon egy házikó. A sziget karókkal és fonott rőzsekötegekkel volt bekerítve, s az ösvénytől egy keskeny fahíd vezetett hozzá, a mi czölöpökön hevert, egy szál faderék volt az egész. Mintegy két ölnyi távolban a háztól a keskeny átjáró csapóhiddá alakult át; azt kötéllal felhúzták a ház felé, most is fel volt huzva.

A házból kevés látszott ki, annyira eltakarta azt négy terebélyes fűzfa, csak az ajtaját lehetett látni, meg egy darabot az eszterhéjas tornáczából. A teteje zsindegylyel volt fedve, de az már nem csak hogy egészen zöld volt a mohától, de csak úgy virított a sok felmagzott gáztól, még azonfelül egynehány tökszár is végig futott rajta. A kéményen volt egy gólyafészek, azon ott kelepelt a gólya. Annak persze hercegi dolga volt itt; előtte a mindig terített asztal. A hol valami fal látszott ki a házból, az fehér volt; de nem a mésztől, hanem a salétromtól, s a szarufáin csoporttal sárgállott a kellemetlen házi gomba.

S hogy ne csak a szemnek legyen meg a gyönyörűsége, az egész tájképet elárasztotta valami langyos, gyomorkavaró bűz, a miből az ember válogathatta, hogy gazillat-e? vagy mocsárlég? talán keverve a ganajlé ammoniózával, nagy járulékaival a kábító kőrisbogár szagnak, s a szömörce méreg párájának.

A királyi tanácsos úr előrántotta a selyemzsebkendőjét s orrát, száját eltakarta vele.

– Das schauen Sie sich einmal an! ismétlé németül a gróf, keserves büszkeséggel.

A hímgólya épen akkor jött repülve, nagy kiterjesztett szárnyakkal, hosszú nyakát, lábát elnyujtva, s a csőrében egy tekergőző kigyót lóggázva, fészken ülő társához; a mire négy gólyafiók egyszerre nagy éhesen dugta fel a fejét a vaczokból, csipogva.

– Adspiceat hoc, illustrissime! mondá harmadik nyelven Adalbert gróf.

– Már én ezer bocsánatot kérek, excellentissime, dünnyögé Hruszkay úr a zsebkendő mögül, de én minden obligat deferentiam mellett is, melylyel a pontaligeti hires park iránt præoccupálva vagyok, ezt az egy partiet belőle nem nevezhetem valami elegansnak.

– Valóságos partie honteuse! mormogá a gróf, nagyot köpve.

– De hát, hogy került ez ide?

– Hát csak úgy, hogy miután sikerült az egész falut kisajátítanom, kit túlfizetéssel, kit ijesztgetéssel, kit furfanggal, néha egy kis douce violencet is használva, ennek az egy háznak a tulajdonosát semmi módszerrel nem birtam rávenni, hogy engedje át a telkét.

– Jobbágytelek?

– Hiszen ha az volna, tudnám, hogy mit kezdjek vele! De épen az a baj, hogy nemesi curia.

– Ugyan, hogy került egy nemesi curia a többi jobbágyporták közé?

– Hja, annak czifra története van. Emlékezni fog nagyságod a harminczas évekből valami Sáromberkynére, a ki az udvarnál bennfentes volt.

– Hogy ne? Én akkor még fiatal adjunctus voltam. Pikáns szépség volt, magam is udvaroltam neki. A férjét, úgy tetszik, hogy agyonlőtték párbajban, vagy maga lőtte meg magát, azt nem tudom bizonyosan. Hanem arra jól emlékszem, hogy az asszonyságot egyszer csak kitiltották a császári udvarból.

– Sőt Bécset is el kellett neki hagyni, kényszerítve.

– Úgy hiszem, hogy mindenféle kellemetlen mendemondákat csinált az udvari körökben.

– Veszedelmes pletykahordó volt. Mintha Argusnak a szemeit, s Dyonisius füleit örökölte volna, s a mellett phantasiája olyan, mint Sheherezádénak, a miből csak egy szót elkapott, ahhoz ő egy egész mesét csinált, az egész tisztességes illedelmes udvart úgy felkeverte, hogy utoljára ki kellett őt kergetni a császárvárosból. No hát ez az asszony lakik most ebben a vityillóban itten.

– Ah! a pikáns szép Sáromberkyné?

– Nem szép már, de annál szurósabb.

– S hogyan került ez ide?

– Boldogult anyámnak volt igen kedves asszonya; ő fogadta ide, de miután boldogult atyám nem engedte meg, hogy a kastélyunkba jőjjön, hát ezt a házat inscribáltatta rá telkestől együtt.

A királyi tanácsosnak már a nyelve hegyén volt ez a kérdés: «Excellentiádnak az anyja, vagy az atyja?» de jókor visszatartóztatta azt, egy csendes köhintés alá temetve.

– És most itt maradt az én nyakamon ez a servitus, mint valami armentum ferreum; egy maleficium, a mi elveszi a kedvemet az egész uradalomtól, hogy szeretném itt hagyni.

– De hát nem lehetne ezen segíteni?

– Minden meg volt már próbálva. Igértem már ennek az asszonynak más faluban házat, szántóföldet, kínáltam neki tizezer

forintot ezüstben ezért a rongyos viskóért, nem válik meg tőle. Aztán megpróbáltam kiboszantani belőle, a mi csak moslékvíz lefolyik innen-onnan, azt mind ide vezettettem a háza tájára, a túlsó oldalon meg gátat huzattam elejbe, hogy megrekedjen a csáva, úgy támad itt ez a ronda tó. Nem használt semmit, a házat körülfonta rőzsekötegekkel s a töltéseim ellen azt a furfangot gondolta ki, hogy összeszedi mindenünnen az ürgéket, meg a vakondkokat, azokat itt mind eleregeti, azok aztán keresztül furkálják a gátakat, sőt köröskörül az egész parkomban úgy elszaporodnak, hogy nem győzöm őket pusztítani.

– Nem lehetne egy kis erőszakot használni ellene?

– Azzal a mi országunkban nagyon megjárna az ember. Ha én egy nap via facti leromboltatnám ezt az utamban álló vityillót, abból olyan cause celebre lenne, hogy még a fiam sem érné végét. A vármegye philantropjai, democratái, patriótái, Kubinszkyjai rám rohannának, oculátát tartanának; utoljára kényszerítenének, hogy a birtokháborított nemesi personának új házat építtessen ugyanarra a helyre, a tavat körülötte kiszáríttassam s kavicsozott utat csináltassak hozzá a parkomon keresztül. Ezt tennék velem, az aulicussal, az aristocratóával, a pecsovicscsal: az bizonyos.

– S miből él itt az a persona?

– A régi mesterségéből. Pletykát hord egyik faluból a másikba; azért ajándékokkal tartják; a parasztokat meg kuruzslással dézsmálja meg, mindig odajár, itthon alig látni; úgy tud elosonni, mint a róka. Ilyenkor, midőn a tulsó gerenda fel van huzva, mint egy csapóhid, ez annak a jele, hogy megint odatekereg.

– S ki ereszti le azt a gyaloghidat eléje, ha visszajő?

– Hát a vadmacska.

– A vadmacska?

– Igen. Valami embernek született vadállat; van neki egy porontya, valami tizenkét, tizenhárom esztendő leánya.

- Igen. Azelőtt való évben született, hogy Bécsből kitolonczozták.
- Valóságos kis fenevad, a ki ha embert érez közeledni, úgy elbujik az odujába, hogy nesztét sem vehetni.
- Biz ez kellemetlen egy szomszéd.
- De nem is szomszéd, hanem lakótárs. Egy parasit, a ki a beleimben lakik. A kinek nem az a legnagyobb malversatiója, hogy a parkomat elrutítja az itt-tengésével, de azonkívül is mind rólam, mind az egész familiámról örökösen hordja szét a pletykát az egész világba. A ki csak hozzám jön, vendég, az bizonyos lehet felőle, hogy innen el nem megy a nélkül, hogy valami kalandos mese oda ne legyen varrva a gallérjához.
- Kiváncsi vagyok rá, hogy mit tudna például én rólam pletykázni.
- Oh a felől legyen nagyságod egészen bizonyos. Mire haza tetszik kerülni Bécsbe, már ott lesz a nagyságos asszony kezében a levél, hogy a Belvedereben, meg az üvegházban kivel találkozott nagyságod vacsora után.
- Kérem, én senkivel sem találkoztam!
- Az mindegy, de azért mégis meg lesz írva. Nem lehet itt egy hangos szót kimondani, hogy azt ez az asszony meg ne hallja, s ki ne publicálja. A legbensőbb családi jeleneteket harmadnapra már a szomszédvárosban beszélnek. Úgy vagyok itt, mintha üvegházban laknám. Minden cselédemnek, rögtöni elkergetés fenyegetésével lett megtiltva, hogy ezzel az asszonynyal szóba álljanak, mégis mindent megtud. Igazán olyan rajtam, mint az átok. Aztán a fiam is nagy kamasz már, s mindig itt lövöldözi a mókusokat ebben a pagonyban.
- S tartani lehet tőle, hogy egyszer a vadmacskát is fel találja riasztani?

Erre csak összeszorítja a száját Adalbert gróf, úgy, hogy az ajkai egészen eltűntek.

– Hát én tudnám egy igen egyszerű módját annak, hogyan lehetne azt a koboldot innen minden baj nélkül eltávolítani, mondá Hruszkay úr.

– Fölöttébb lekötelezne vele nagyságod, ha megismertetne ezzel az arcanummal.

– Meg kellene neki engedni, hogy Bécsbe visszatérjen.

Adalbert gróf meglepetve csettentett az ujjaival.

– Ejnye, ez valóságos Columbus tojása.

– S ez nekem csak egy pár szavamba kerül odafenn.

A gróf mind a két kezével megszorítá vendége kezeit, s nem talált szavakat hálája kifejezésére.

– Menjünk innen, ebből a mephiticus bűzök tanyájából, mondá, és most már előre bocsátá a vendégét a bozótos ösvényen, tudva, hogy az jobban fog sietni, ha ő vezethet. – Csak akkor álltak meg, mikor ismét kijutottak a szép kavicsozott útra, a mi már a civilizált világot jelképezi.

– No hát most térjünk át a Tuhutum vármegyére, szólalt meg a gróf, felhivatlanul, önkéntesen.

– Nagyon jól ismerem én azt a vármegyét, kezdé Adalbert gróf. Nyughatatlan egy nemzet. Már a régi időkben extra törvényeket kellett hozni a számukra az országgyűlésen, sőt egyszer azt határozták el az ország rendei, hogy az egész népséget szétosztják a többi vármegyék közt, s helyükbe oroszokat telepítenek le Máramarosból, Beregből. Nem használt semmit. A kitelepített nép menten visszatért, s a lehozott rusznyák már tíz esztendő múlva épen olyan vad szittyává alakult át, mint az elébbiek. A földben kell lenni a varázsnak. Az egész valami emlékeztetés az ázsiai pusztákra: csupa legelő. Mindenki nomád életet él és csaknem mindenki nemes ember, jobbágy alig van. Azok a nagy láthatártalan puszták felköltik az emberben az utópiák vágyát; a rengeteg nádasok daczolnak

minden erőhatalommal s menedékül szolgálnak mindenkinek, a kit a törvény keze zaklat. Minden országos zenebona itt szokott megkezdődni s itt pihen el; de soha sem örökre. A kutak vizei ihatatlanok, azért minden ember bort, pálinkát kénytelen inni. Szolgabíró, viczispán nem parancsol senkinek, mert a tisztujításon kidobják az ajtón, s a generálisgyűlésen kidobják az ablakon. Aztán a fő veszedelme az egész vármegyének azok a nagy hatalmas családok, a mik roppant nagy latifundiumok birtokában, mint valóságos kis királyok grassálnak, s felülemelik magukat minden törvényes hatalmon. Ilyen kis király Tuhutumban a két Tanusy testvér.

– De jó örmény név.

– Azt ne mondja nekik valaki, mert megölik érte. Ők egyenesen a hirhedett Thonuzóba vezértől származtatják le családjukat, a kit, mint krónikáink írják, Szent-István királyunk, a pogány oltárok újra felállítása miatt, feleségével együtt elevenen elsiroztatott. Az etymologia szerint ez a hosszú név két szó. «Thonus» annyit jelent, mint «Tanus»; a hozzá ragasztott «oba» pedig csak hibásan leírt «aba», a mi ősapát jelent. Ezzel a Tanusyak nagyra is vannak. S minthogy az ősök az első honfoglalás vezérei közé tartozott, nagyobbra tartják magukat a királynál.

– Többen vannak?

– Két testvér. A család sohasem szaporodott el, mindig egy kézen maradt az óriási birtok. Ha voltak is hajdanában nagyobb számmal, a háborus világban elhullottak. Most először lett kétfelé osztva a nagy Tanusy dominium.

– S meg tudtak az osztályon egyezni a testvérek?

– Dehogyan tudtak. Hiszen már az apjuk idejében, gyermekkoruk óta veszekedő társakul nőttek fel. Most csak ezt folytatják nagyban. Nincs az az injuria, nincs az az actus minoris és majoris potentiae, a mit egymáson el ne követtek volna. A mi csak rég elavult kihágást emleget a Tripartitum, azt ők mind fölelevenítik egymás ellen,

tizenkét prókátor nem győzi végezni a tabuláris pöreiket, a kerületi táblán s a királyi táblán s egy vármegyegyülés sem mulik el, hogy mind a ketten fiscalis actiót ne kapjanak.

– Hisz ez nagyon kedvező körülmény. Így az egyik testvért kellene valahogy megnyerni s aztán azzal megtöretni a másiknak a hatalmát.

– Csakhogy ezeknek az ellenségeskedése nem abból áll ám, hogy az egyik a Kubinszky, a másik a pecsovecs párton álljon, az ő politikai dulakodásuk nem olyan természetű, mint más rendes eszű embereké, hogy az egyik a kormánypárton, a másik az ellenzék pártján állva, mérkőznének egymással. Ezeknek a harcza egymást fölülmulni a refractariusságban. Ha a bátya előáll egy vakmerő indítvánnyal, az öcs egyszerre készen van egy még dühösebbel. Így liczítálják fel egymást egész a holdig. Aztán mind a kettőnek van megfelelő tábor, jól berendezett táborkarral: a leghiresebb verekedők, bicskások az ő szolgálatukban állanak. Maga a megye székvárosa, Tanusvár, mely az ő nevüket viseli, úgy oszlik meg kettőjük között, hogy a földmivelő gentry, aztán a szekeres gazdák, meg a sertéshizlalók, a birkások mind a bátya pártján tömörülnek, míg a democratia, a csizmadiák, a gubások, meg a gelencsérek, a kik között sok a nemes ember, az öcs zászlóit követik s egymást viszonzva «mezítlábos pártnak» és «plundrás pártnak» csufolják; saját magukat pedig úgy nevezik, hogy «sasok» és «daruk» s büszkéek a czimükre. – Ezek tehát nem ellenfelek, hanem versenytársak, a mi sokkal rosszabb. Ha egyszer Tanusy Decebálnak eszébe jut, hogy proclamáltassa magát Pannonia és Dácia királyának (a mihez documentumokban őrzött igényei vannak), hát bizonyos, hogy Tanusy Belizár, az öcscse abban az órában ki fogja kiáltani Magyarországon a respublicát.

– De furcsa keresztneveket válogatott nekik az édes mamájuk.

– Kétféle anyjuk volt. Az öreg Tanusy Balambérnak az első felesége oláhországi gazdag bojárleány volt, a kivel két milliót kapott készpénzben; egyenesen Mihály vajdától származott le a családja.

Ennek a kedvéért lett az elsőszülött Decebálnak keresztelve. Ez az asszony, a gyermeke születése után egy esztendőre, igen rejtelmes körülmények közt, meghalálozott, Balambér úr pedig még a hat hetet sem várva be, másodszor megnősült, s ezuttal egy szép fiatal bárónőt vett el Sziléziából, ez ajándékozta meg a kisebbik fiúval, a kit Belizárnak kereszteltek. A két fivér között alig van korkülömbőség s mind a kettőt a férfiúi délczégesség eszményképének tartják, sőt mivel egymáshoz nagyon hasonlítanak, gyakran összetévesztik őket, a mi azoknak a testvéri dühét csak annál jobban növeli egymás ellen.

– Mégis azon kellene kezdeni, hogy az egyiket a kettő közül megszerezzük magunknak.

– Csaknem lehetetlen feladat. Pénzzel, gazdagsággal nem lehet rájuk hatni. Jövedelmüket most sem tudják elkölteni, ha meg akarnák duplázni, csak azt kellene tenniök, hogy ne engedjék ellopni felét a szolgálk által, s ez sokkal kevesebb fáradsággal járna, mint hogy maga álljon be az ember más szolgálójának. Az igazi főúri fényűzést nem ismerik. Arra büszkék, hogy minden butoruk kétszáz esztendő. Ambícióik pedig olyan régiókban kalandoznak, a hol azokat a kormány utól nem érheti. A bátya arról a paizsról álmodik, a min a hét vezér Árpádot a vállára emelte, az öcs meg Brutusra játszsza magát.

– Lehet azért ebből még valami. Minden embernek van a feje hátulján egy szál tarkaszínű haja, ha azt megtalálják, annál fogva el lehet őt vezetni akárhová. Csak az a feladat, ezt a tarka szál haját megtalálni. – Nincs a két testvér között valami asszonyféle?

– Az ifjabbik nőtlen s köztudomás szerint nem csapong a fantáziája magasabbra a paraszt menyecskéknél, cigánylányoknál. Ennek a szive szenvedélymentes. Nála az asszonyféle csak olyan mindennapi kenyér. A bátya már szenvedélyesebb. Van felesége, s ő annak a rabja. Semmiféle urat nem ismer a földön, csak ezt az egy zsarnokot. És ehhez az asszonyhoz úgy jutott, hogy az elébb egy birkásának a felesége volt. Tizenhat esztendőnél több nem lehetett, mikor elszerette. Akkor aztán elválasztotta a férjétől.

– Törvényesen?

– Az erdélyi consistorium előtt, tehát protestans felfogás szerint törvényesen, annak tizennégy esztendeje, az asszony lehet most harmincz esztendő. Most is csodálatos szépség. Csupa temperamentum. A hogy mondják nálunk, tetőtől talpig szív.

– Eszes-e?

– Hát erre nehéz határozott feleletet adni. Mert először is sem írni, sem olvasni nem tud.

– Parasztnő?

– Nem az. Köznemesi családból való. Hanem egy olyan faluban laktak a szülői, a hol nem volt iskola.

– Hát a mióta férjhez ment, nem tudta megtanulni?

– Akkor meg már derogált neki az ábéczt bökdösni az ujjával. Hát csak úgy maradt. Tehát a tudománya æquale zero. A mellett babonás és együgyű. Nem ül tanácsot mással, mint a kuruzsló vén banyákkal, ezek a belső titkos tanácsosai. – Hanem aztán van neki annyi természetes esze és furfangja, hogy nemcsak a gazdatisztjeit tudja kordában tartani, s daczára annak, hogy a számokat nem ismeri, mégis mindent számba tud venni tőlük, hanem még arra is kiterjed az esze, hogy a legnagyobb cselszövényeket elbogozza az egész vármegyében; úgy látszik, hogy van valami kielégíthetetlen ambíciója, a mint szokott az olyan nőknek lenni, a kik alacsony sorsból emelkedtek magas rangba, s folyvást azon tépelődnek, hogy a világ nem tiszteli őket eléggé.

– Ez már hasonlít ahhoz a bizonyos hajszálhoz.

– Az egész asszony élénken emlékeztet azokra a szultána validékra, a kik a Yildizköskből kormányozták az ozman birodalmat, s ha megharagudtak, a mi hamarabb a kezükbe akadt, chinai porcellán edény vagy nagyvezér feje, azt törték össze.

– S szereti az urát?

– Úgy, a hogy csak vad emberek szoktak szeretni.

– Hát a férje öccsével hogy van?

– A «kisebbik urát» (így hívják a magyar asszonyok a férjük öccsét) ezt úgy gyűlöli, a hogy csak a civilizált világban tudnak gyűlölni az asszonyok.

– Van-e gyermeke?

– Van egy tizenhárom esztendőös leánya.

– Az nem ér semmit.

Leány nem számít a politikában.

– Nem lehetne a két testvér közül az egyiket megpuhítani? Kérdezé, más utra térve a királyi tanácsos úr.

– Értem, hogy mire tetszik czélozni. Hanem az a mi körülményeink között nem használ semmit. A kit egyszer megpuhítottak, az aztán lágy marad; nincsen sem ereje, sem éle többé. Elveszti a vármegyében minden befolyását, s mi azon vesszük észre, hogy a mit megszereztünk, nem szám, csak egy nulla.

– Nem úgy gondoltam, hogy az egyiket nullificáljuk. Hanem a hogy a kovács bánik a vassal. Előbb tűzbe dugja, attól meglágyul, akkor hideg vízbe mártja s megaczélosodik.

– Az allegoria nem egészen világos előttem.

– Igyekezni fogok világossá tenni. Azt méltóztatott mondani, hogy az egyik testvér Bocskaynak, Rákóczynak vagy minek képzei magát; praetendensi ábrándokkal jár-kel; a másik testvér pedig Brutust vagy Robespierret szeretné majmolni. Ezek mulhatatlanul tesznek vagy mondanak valamit, a mi az ország törvényeibe ütközik,

tartanak valami conventiculumot, a miben valami perduellio kerül elő, eljár a szájuk?

– Oh, azt ők nagyon sűrűn teszik. Hanem a nagy mondásokon túl nem mennek. Erőszakoskodásaikban megtartják az alkotmányos formákat s ha valami törvényellenes kihágásra vetemednek, a mi a törvényszék szigorát felhívja ellenük, egyszerre annyi tanut állítanak elő, a ki megesküszik rá, hogy a vád alá veendő Tanusy ugyanakkor tíz mértföldnyi távolban betegen feküdt az ágyban, a mikor ez történt, hogy nem lehet a vétkest megfogni soha.

– No ha a vétkest nem lehet, hát meg lehet fogni az ártatlant. Az még sokkal jobb. Ugyanaz az apparatus, a melyik az egyiket tisztára mossa, a másikat befeketíti. Ha a hamis tanuk az egyik testvért kihúzzák a sárból, egészen kezük ügyére esik, hogy a másikat meg belemártsák. Ha a nélkül is ellenséges lábon állnak egymással.

– Ez nem rossz gondolat.

– Akkor aztán úgy tesz az ember a kelepczébe kerültk, a hogy a vad elefántot szokták megszelídíteni. Előbb a rossz emberek ütik, verik, éheztetik; akkor aztán előjön a jó ember, ételt hoz neki, jól tartja, leoldozza a köteleit, szépen szól hozzá, elkergeti mellőle a rossz embereket s az elefánt azontúl hűséges követője lesz a «jó embernek».

– Ez kidolgozásra méltó gondolat.

– Minden siker a körülmények előidézésétől függ. A kellő hatalommal ellátva, alkalmat adni nekik a törvénybe ütköző kihágásra. Eleinte úgy tenni, mintha félne tőlük az ember; hogy vérszemet kapjanak. A hetvenkedés előtt óvatosan visszavonulni; hadd nőjön nagyobbra a szarvuk. A könnyű diadal hőstettek csábítja az embert. Ha az megvan, akkor aztán megragadni vagy a ludast, vagy az ártatlant. Az utóbbi jobb. Mert az igazi csihést a czimborái körömszakadtáig védelmezik, de az ártatlant minden ember magára hagyja, azt gondolva, hogy annak elég védelem az, hogy nem követte el, a mivel gyanúsítják.

– Aha! Haha! Igen! Igen! döcögé közbe Adalbert gróf.

– Ez aztán kellemetlen processust kap; dühös lesz, eleinte azokra, a kik által üldöztetik, de később jobban azokra, a kik helyett szenved. S ha plane megsemmisítik, az egészen el fogja keseríteni. Felségsértésért, rebelliségért, a mit az ember elkövetett, tudom, hogy gyönyörűség börtönben ülni, de olyanért, a mit más követett el, boszantó a legszelidebb szenvedés is.

– Nagyon jó!

– Akkor aztán az elkeserített emberhez odalép a jó ember, beszél hozzá részvéttel, rokonszenvvel. Megígéri neki a közbenjárását a kellemetlen következmények elenyésztetésére, s azzal meg van találva, a mit kerestünk.

– A tarka hajszál a feje hátulján? Hahaha!

– A minél fogva aztán lépésről lépésre odavezetjük, a hova akarjuk. Megmutatjuk neki az éremnek a másik oldalát, új irányt adunk az ambíciójának. Kitüntetjük, megkülönböztetjük a többiektől, fölfedezzük a jó tulajdonságait, míg egyszer aztán szerencsésen megfordítjuk s ellenlábásává tesszük a másinak. A mi pedig azután következik, az már csak a cserépedény és vasedény sétája egymás mellett.

– Kezd a prospectushoz kedvem támadni.

– Excellentiád tökéletes teljhatalommal lenne felruházva, s e hatalom gyakorlásához mindenféle eszközökkel bőven ellátva.

– Lesz katonaság küldve a helyszínre?

– Egy zászlóalj Ceccopieri már útban van Tanusvár felé.

– Azok olaszok. Annál jobb.

– Azonkívül egy svadrony Kresz svalizsér fogja excellentiádat kísélni a bevonuláskor.

– Azok jobban imponálnak.

– Hiszen komoly tettekre nem is fog kerülni a sor. Excellentiád bölcsesége legjobban el fog igazítani mindent. A nemes urak szeretnek lármázni nagyon, de a katonát respectálják még nagyobbban.

– Valami gárdát azonban kell vinni magammal, majd a somogyi birtokomról felhozatom a juhászlegényeimet, s felöltöztetem hajduknak, mert a hogy én a Tuhutum vármegyei hajdukat ismerem, azoknak hite és vallása parancsolja, hogy a hol valami baj van, onnan elszaladjanak, de ha az én somogyi bicskásaim ott lesznek körülöttem, akkor biztos vagyok felőle, hogy a tuhutumi mándrucz legények nem dobnak ki az ablakon.

– Oh, kérem, hiszen csak egyemeletes a vármegyeháza.

– És az is alacsony. Ez is biztató körülmény. Holnap reggelig meggondolom magamat, akkor majd bátor leszek tudatni nagyságoddal az elhatározásomat. Addig kegyeskedjék kastélyomban unatkozni.

– Oh kérem, nekem legélvezetesebb óráim azok, a miket excellentiád körében tölthetek.

– Azután kérem, ne tessék elfelejtkezni erről a pizsokszigetről itt a parkomban.

– És a vadmacskáról. Első dolgom az lesz Bécsben, szólt meghajolva Hruszkay úr, s csomót kötött a zsebkendője szegletére. – Magában pedig azt gondolta, hogy mikor már valaminek az árát kéri, akkor már az alku perfectté lett.

Minden embernek van valami ára. S néha a kicsiny embernek nagy ára van, máskor meg a nagy embernek van kicsiny ára. – Már mi az egy Ponthay Adalbert-ért?

Egy vadmacska! De hát meglehet, hogy ránézve ez a rozzant viskó épen olyan pretium affectionissal bír, mint annak a mostani

törvényes tulajdonosnéjára nézve.

E közben visszakerültek az urak a kastélyhoz.

– Ugyan kérem, mondá a királyi tanácsos úr, miféle fölfutó növény ez a verandán, a minek olyan szép sárga virágfürtjei vannak.

– Bizony nem tudom én! háritá el magától a kérdést ő excellentiája. A főkertészem fogja tudni a nevét. Valami «scandens», vagy «radicans» nem tudom micsoda?

Hruszkay Xavér Ferencz úr tapintatos politikus volt. Ponthay Adalbert gróf úr ő excellentiája ugyanazzal a postával kapta meg királyi biztossá kineveztetését, a melylyel Sáromberkyné felmentését az osztrák metropolisból való kitiltása alól. Hogy ezt a felmentő okiratot miért ne kapja az érdeklett asszonyság egyenesen megküldve, hanem ő excellentiája kezén keresztül, azt csak az olyan finom érzékű diplomata, mint ő nagysága, bírja észszel felérni, egyébiránt ő excellentiájának teljes méltánylatát nyerve meg e gyöngéd figyelme által.

Egyelőre e sorsfordulatról még ne tudjanak meg semmit a pontaligeti pocsétasziget lakói, s élvezzék még egy kis ideig a békák est-zenéjét s a búzmocsár minden illatait.

A NAGYSZERŰ BEVONULÁS.

Hiszen parádét csinálni mai napság is csak tudnak a magyarok. Ebben rajtuk semmi más nemzet túl nem tesz. Nem is tehet. – De mi ez a mostani parádé a hajdanihoz képest, a milyent az öregeink láttak és producáltak.

Csak úgy a hiréből halljuk még, hogy volt egyszer egy mágnás, a kinek olyan dolmánya volt, hogy nem látszott rajta a posztó az igazgyöngy himzéstől! Hát az a másik, a kinek minden dolmánygombja egy-egy repetáló óra volt, a mik hogyha elkezdtek egyszerre ütni, hát az egy kis török muzsikát adott ki! Hát az az egyházfejedelem, a kinek az installatiói bevonulásánál mind a hat fekete lova ezüst patkóval volt megvasalva, a patkó mind lógott, ha egy leesett, azt ott hagyták a népnek, ott voltak diszkovácsok, vertek fel más ezüst patkót, megint olyan veszendőnek szánva. No meg aztán az a híres herczeg, a ki egy ilyen parádéra Rubensnek egy eredeti vásznát (a vászon be volt mázolva valami festéssel; megért százezer forintot) felszabatta atillának, azt öltötte fel. – Hanem hát mindezeknél hiresebb volt az a nagy parádé, a melyben Ponthay Adalbert úr ő excellentiája részesül vala, mikor bevonulását tartá Tuhutum vármegyébe, teljhatalmú királyi biztosi minőségében.

A tuhutummegyei tekintetes urak mindig hiresek voltak élczes ötleteikről. Ezuttal különös jó élcz volt tőlük a megyegyűlést arra a napra tüzni ki, a mikor egyszersmind országos vásár van Tanusvárott.

A tanusvári Mihálynapí vásárra az egész ország összerajzik. Távolról, közélről megindul minden úton a hosszú szekérsor. Debreczeni csizmadiák, váradi gubások, osgyáni fazekasok, szepességi gyolcsosok, fehérvári kékfestők, meczenzéfi vasárosok,

gönczi borkereskedők, üvegcsüri üvegesek, kassai mézesbábosok, pesti kolompöntők, miskolci szűrszabók, stószai késcsinálók, pozsonyi szíjgyártók, lőcsei ötvösök, komáromi asztalosok a tulipános ládákkal, bakonybéli szerszámosok, örmény, rác, görög, zsidó, kalmár, kupecz, csiszár, szatócs mind tódul szekérháton, a kas megrakva ládákkal, rajta gubbaszt bundás, köpönyeges ember, asszony; a kocsiboldalról messze kinyúlnak a sátorfák végei; közbe egy-egy szekér cigány, meg egy komédiás trupp, az öreg dob a kis tudós lovacska hátán. Azonkívül erre a napra esik a juhászfogadás terminusa. Valami kétezer juhász jön össze a városba új conventiót keresni, meg új kolompot venni a vezérkos számára. De a mi mindennek megadja a nagyszerűség mértékét, az a roppant nagy marhavásár, a miről a tanusvári Mihálynap «Szabadság» hirhedett. Itt van a nagy országos kiállítása mindenféle haszonra teremtetten négy lábú állatoknak.

S ezzel a népvándorlással együtt kellett ő excellentiájának Tanusvárra bevonulni.

Hiszen még a «Két víz» között csak istenes volt az utazás, mert ott örökké sár van, s az országút csak egyvágányú. A hogy a kerékvágást az előrehaladott szekérsor tracirozta, azon a nyomon kell az utána jövőknek mind csendesen előre haladni, mert a ki ki próbál térni a barázdából, úgy odaragad a degetbe, hogy hat bivaly sem húzza ki onnan. Haladni pedig nagyon lassan lehet, mert közben egy bárka nagyságú fazekas szekér döcög, megrakva színültig cserépedényekkel, s annak a vágtatva haladás nem tanácsos; odább meg egy óriás tótszekéren csupa szitát, rostát visznek, ha az egyet billen, mindjárt felfordul.

Hozott ugyan magával ő excellentiája egy svadrony dragonyost útikíséretül, de mit tehet az ilyen hadjáratban. Tehát csak túrni kell a lassú czammogást s hallgatni a szekeresek «gyih! hó!» kiabálását.

Ő excellentiája csendesen meghúzta magát a köpenyébe burkoltan a hintó hátuljában s mondogatá magában a fogai közt a bölcs német közmondást: «Geduld bringt Rosen».

A mint aztán a túlsó hidon is átczammog a szekérsor, ott az egyvágányú országút egyszerre tízvágányú dülőúttá válik, kezdődik a nagy legelő, a véghetetlen láthatárral, s a töretlen hagyott országútról jobbra-balra futnak széjjel a mellék szekérvágások, ki a senki földjére, keresztül az árkon. Itt azután a sok vásáros szekér siet hirtelen kikapni az országútról, le a sík mezőre, s akkor aztán «se kocsi, se ló, se ostor nem a tied». Kezdődik a versenyfuttatás a szekerek közt. Csak a fazekas és szitás szekerek, meg a főuri hintó maradnak meg a legalis téren az országúton; az elsőbbeknek tiltja az egyensúly theoriája az árkon keresztül vádolást, az utóbbinak pedig a törvény és rend iránti tisztelet.

Ebben a régióban aztán már nem uralkodik a sár, hanem a por. Ezer szekér veri fel a port a benyargalt rónán. Ebből természetesen a maga részét el kell ő excellentiájának nyelni türelmesen.

A svalizsérek annyit megtehetnek, hogy a hidnál hátul maradva, az utóbb jövő szekereket visszatartják a rónára való kicsapástól, s ez által meggátolják, hogy a királyi biztos úr körül előlhátul verjék fel a port, hanem azért jut neki elég, mert a szél szemközt fuj.

«Geduld bringt Rosen!»

Eddig csak szekerek voltak, most következnek a csordák. Ökrök gúlya számra, lovak ménesestől, tömött phalanxai a sertéseknek, toklyóknak özönlenek innen is, onnan is, bégetve, bömbölve, kolompolva.

Ezek még a vásáros szekereket is megállítják. A baromtorlaszon nem lehet keresztül gázolni. Az országút megtelik disznókkal. Azoknak az az út tetszik legjobban, a hol az ember az orrával turhatja a rögöt.

Ő excellentiája most az erély eszközeihez nyult, előre parancsolta a magával hozott tizenkét, hajdunak öltöztetett somogyi legényt, hogy nyissanak utat a hintó előtt. Azok kiereszték sodronyvégű karikásaikat s volt sikere a működésüknek; jobbra-balra pattogatva, szerencsésen lekergettek az árokba annyi malaczt meg birkát, a

mennyinek a helyén a hintó odább gördülhetett; a négy paripa neki rugaszkodott, s a göröngyös döcögős úton vitte az úri járművet; mikor egy-egy kátyuba bezökkent a hátsó kerék, ő excellentiája majd kiütötte a fejével a kocsi tetejét.

Hanem azért csak: «Geduld bringt Rosen!»

Hova-tovább mind több út kezdett összejönni, ugyanannyi szekérfolyammal, a mi sehogy sem fért el a medrében. Itt már nem volt elég a karikás, a dragonyosoknak is közbe kellett szólni a kardlappal. Mindez nem történt meg káromkodás nélkül.

No de csak: «Geduld bringt Rosen!»

Hiszen már közel van Tanusvára. Ott merednek fel tornyai a porfelleg mögül! Csak még egy kis kitartás.

A dragonyosoknak sikerül valahogy valamennyi szekeret, csordát, gulyát, kondát az országút északi oldalára terelni, hogy a hintó számára szabad út nyíljon. Ekkor azonban új veszedelem támad. Ismeretlen okú, kipuhatatlan eredetű veszedelem, csak azt látja az ember, hogy jön.

Délszokról jön valami nagy porfelleg, meg azon fölül is valami füstforma szakadvány, dühös bömbölés, sebesen rázott kolompok kalatyolása, s a mellett egy növekedő robaj hangzik, mintha egy egész lovas dandár jönne erre felé «marsch, marsch!» commandóra!

– Vágtassanak eléjük! parancsolja a teljhatalommal bíró úr; a fegyvert is kell használni! S erre az egész svadron hosszú arcvonalban szembe megy a rejtélyes porfellegnek.

De hiába oda minden vitézség; nem ellenség az, a kivel beszélni lehet, hanem egy pár megriadt gulya, ökör, bivaly összekeveredve, a kit felbőszített a rájuk lecsapó kolumbánai szunyogsereg, ez a gyilkos féreg, a mely ezeredmagával meg tud ölni egy hatalmas tulkot, s a mi ellen se embernek, se állatnak nincs semmi védelme. Az a gulya, a mit ez meglepett, meg nem áll a vízig.

Néhány percz mulva a főúr azt látta, hogy az ő dragonyos svadronya vágtat visszafelé, szörnyen megszaporodva mindenféle kétszarvú állatokkal. A hátukon hozzák az ellenséget.

Jó szerencse, hogy a kocsis nem vesztette el a præsentiáját ebben a kritikus pillanatban, mert ha az a hústömegből álló lavina itt éri az országút közepén az excellentiás úr hintáját s az a négy sárkányvérű paripa nekivadul, szörnyű catastropha lesz ennek a vége. Hanem a «matyó» azzal az okos politikával élt, hogy megsejtve a közelben egy jókora hidat, a mi az országutat átszelő száraz ér fölé volt építve, neki cserdített az ostorral az ostorhegyesnek, meg a gyeplősnek s szerencsésen el tudta foglalni azt a biztos menedéket, mielőtt a veszedelmes roham helyükbe jött volna. Az egyesült tulok-bivaly csorda, összegubajodva a svalizsérékkel, egy rohammal elfoglalta az országút töltését, társzekeret, szításraktárt menten beleforgatott az árokba, ott maradtak; aztán rohant bomlottul a túlsó oldalon megtorlott szekérvárnak, a mi futtában útját állta. De úgy ugrálta azokat a szekereket keresztül az a rideg marha, mint a legjobb angol versenyparipa; a vásárosok ugyan előkapták a sátor-karókat, s azokkal vitéz ellenállást fejtettek ki, de az mind nem használt semmit, a bivalyok, tulkok már fanatizálva voltak s halálmegvetéssel és magasan csóvált farkkal rohantak az akadálnak; egynehány szekeret pozdorjává törtek, s azoknak a holttestén keresztül folytatták ádáz rohanásukat, kísérve az elgázolt nép átkaitól.

Mindezt pedig igen kényelmes dolog volt onnan a hídról nézni, a minek a dobogójára a fellázított tömeg fel nem ugrálhatott, hanem inkább alatta futott keresztül.

– Ezen is átestünk, mondá ő excellentiája, mikor vége volt a hajzcéczunak.

A dragonyosok is összeverődtek megint innen-amonnan. Némelyiknek a kengyelvasa hiányzott, másiknak meg a sisakja; az azt ráért keresni.

Egy haszon lett a tulokzendülésből, az, hogy a vásáros népet egészen megconfundálta, s ez által az országutat szabaddá tette mind a város határáig; hanem egy kis baj is maradt utána hátra, az, hogy ez a förtelmes szunyogspecies, a mit a galambóczi sziklaoduk küldenek ki egyiptomi csapásul a világra, nem követte egész táborával az üldözött marhákat, hanem szórványosan egy-egy folt belőle hátramaradt az utazók számára. Adalbert gróf hintaja egyszerre mintha füstfelleggel lett volna beborítva. A kocsisának a dolmánya eddig sárga volt, az rögtön fekete lett a legyektől.

Négy somogyi legénynek le kellett szállani, hogy elhajtsa a lovak orczájáról a legyeket s aztán kantárszáron vezessen kiki egy paripát, nehogy azok bőszült ijedelmükben az árokba ragadják a hintót. És így vonult ő excellentiája előre, kantárszáron vezetett lovakkal, mint valami hétválasztó fejedelem.

De hogy saját személyét se érje veszedelem, azt tette Adalbert gróf, hogy előrántotta a selyem zsebkendőjét, a mely császárpiros színű volt, a közepén egy nagy napoleonkék szélrózsával, azt terítette le az arczára, úgy, hogy a napoleonkék szélrózsa képezte nála a physiognomiát.

A selyemkendőn ugyan keresztül lehetett látni. Ő excellentiája észrevehette, hogy szembe az országúton egy hét lovasból álló csapat közelít eléje, kardos és karabélyos alakok, pitykés dolmányokban, sárga gombokkal végig megrakott rajthuzlikban. Az első testes, vaskos férfiú, darutollal a kalapja mellett, fekete ábrázattal, mint egy cigány, a többit vezetni látszék. Ez is úgy van öltözve mint a többi, csak hogy a kardtokja rezes.

Ez hát valami deputatio lesz.

Szokták ám a vármegye részéről a királyi biztost lovas banderiummal fogadni a székváros határán.

Ez is bizonyosan az lesz.

Welcome to our website – the perfect destination for book lovers and knowledge seekers. We believe that every book holds a new world, offering opportunities for learning, discovery, and personal growth. That's why we are dedicated to bringing you a diverse collection of books, ranging from classic literature and specialized publications to self-development guides and children's books.

More than just a book-buying platform, we strive to be a bridge connecting you with timeless cultural and intellectual values. With an elegant, user-friendly interface and a smart search system, you can quickly find the books that best suit your interests. Additionally, our special promotions and home delivery services help you save time and fully enjoy the joy of reading.

Join us on a journey of knowledge exploration, passion nurturing, and personal growth every day!

ebookmasss.com